

Шановні пані і панове,

Аналізуючи той чи інший проект важливо бачити не тільки те, що показують його ініціатори, а й те, що оминають увагою та приховують. «Північний потік-2» якраз є таким проектом, де є те, що обходять увагою і те, що ретельно приховують.

Як відомо, парникові гази — це не тільки CO₂. Звичайний природний газ — метан CH₄ — «допомагає» глобальному потеплінню на порядок ефективніше, ніж CO₂. Його парниковотвірний потенціал у 25–84 рази вищий, ніж потенціал вуглекислоти. Згубні впливи емісії метану в атмосферу постали в наукових дослідженнях тільки на початку 2000-х. В Росії це набуло уваги саме в дослідженнях Інституту Арктики і Антарктики, Сибірського відділення Російської академії наук в контексті початку розробки арктичних родовищ газу та нафти, будівництва газопроводів на кшталт «Північного потоку», реалізації проектів скраплення природного газу на півострові Ямал.

Як вважається в федеральному уряді Німеччини, найсильнішим аргументом на користь російських проектів «Північний потік» і «Північний потік-2» — це більше використання природного газу як перехідного палива для досягнення цілей декарбонізації та кліматичної нейтральності. Дійсно, викиди CO₂ при спалюванні газу в середньому на третину менші, ніж викиди при спалюванні вугілля або нафтопродуктів. Тобто, задіявши газ з «Північних потоків», мовляв, можна отримати суттєве скорочення емісії CO₂ в небо над Німеччиною і ЄС у цілому. Та й самі потоки нічого не викидають в атмосферу, адже це герметичні труби, що лежать на дні Балтики, на них відсутні газокompресорні станції, які роблять викиди CO₂ та метану.

Але наведений аргумент є хибним. «Північний потік-2» є лише 1200-км морським відрізком нової газотранспортної системи від Бованенківського газового родовища на Ямальському півострові до німецько-чеського кордону загальною довжиною 4700 км. Тобто, оцінювати сумарний ефект зменшення емісії парникових газів потрібно не тільки через локальний ефект у Європі, **а з урахуванням всього маршруту газопроводу з десятками (!) газокompресорних станцій, що використовують природний газ як паливо.** Адже на Ямалі й за маршрутом до Європи відбуваються викиди метану й CO₂ в атмосферу.

Тому певне зменшення емісії CO₂ у Німеччині за рахунок більшого використання газу з російських потоків, відгукнеться додатковою емісією CH₄ на Ямалі та разом з CO₂ по маршруту до Європи. Оскільки метан у десятки разів

агресивніший за вуглекислоту, сумарне зменшення викидів парникових газів видається сумнівним. З урахуванням на порядок більшої агресивності метану, порівняно з CO₂, це означає, що **позитивний ефект зменшення емісії CO₂ в Європі повністю «з'їдатиметься» негативним ефектом зростанням обсягів викидів CH₄ і CO₂ на Ямалі та по маршруту газу в ЄС!**

Гучні цифри зменшення викидів CO₂ на тлі мовчазної згоди зі збільшенням емісії більш агресивного CH₄ — це хибний шлях до досягнення цілей Зеленого пакту для Європи. Адже **земна атмосфера одна, що над Німеччиною, що над Ямалом.** Тому аргументи прибічників ПП-2 про екологічність проєкту, як мінімум, некоректні а відверто кажучи – брехливі.

До речі, у Німецькому інституті економічних досліджень вважають, що для досягнення кліматичних цілей ЄС до 2030 року необхідно зменшити частку газу в енергетичному балансі вдвічі, а до 2040-го — зовсім від нього відмовитися. У нещодавній доповіді групи вчених, створеного 2019 року в Німеччині, Австрії та Швейцарії руху S4F («Учені за майбутнє») відзначається, що, **з урахуванням викидів метану під час видобутку і транспортування природного газу, розширення його використання може мати такий самий негативний кліматичний вплив, як і використання вугілля.** Як у цьому контексті виглядає «Північний потік-2» з його 50-річним життєвим циклом?

Вчені й у самій Росії теж б'ють на сполох із приводу посиленої емісії метану із арктичних територій внаслідок промислової діяльності з розробки покладів нафти й газу. Особливістю Ямалу, як і більшої частини арктичного узбережжя Росії, є насиченість шару вічної мерзлоти метангідратами — дуже нестійкою кригоподібною сумішшю метану й води. Глобальне потепління дестабілізувало вічну мерзлоту в Арктиці, вона стала танути, разом із нею стали деградувати й мерзлотні поклади метангідратів, вивільняючи в атмосферу великі обсяги метану. Дивлячись на дані супутникового моніторингу Європейського космічного агентства, можна помітити, що локальні аномалії високої концентрації метану в атмосфері над Ямалом обумовлені підвищеною техногенною емісією його саме в зонах активного видобутку та транспортування газу. Саме на Ямалі в 10-х роках з'явилося нехарактерне для планети Земля явище кріовулканізму, спричинене як природною вибуховою емісією метану з шарів вічної мерзлоти, так і стимульоване промисловою діяльністю російських компаній в умовах крихкої арктичної природи.

Тому розробка Росією арктичних родовищ газу і нафти та будівництво протяжної трансконтинентальної трубопровідної інфраструктури є глобальним екологічним та кліматичним злочином. Співучасниками цього злочину на європейському кінці труби є кілька федеральних урядів Німеччини на чолі з Ангелою Меркель, за час канцлерства якої був введений в експлуатацію і перший «Північний потік», і другий вона намагається завершити.

Висновки і пропозиції

1. Потрібна американо-європейська зелена ініціатива про заборону розробки викопних ресурсів (вугілля, нафти, газу) в арктичних регіонах планети, де вони залягають під шаром вічної мерзлоти, насиченої метангідратами. І насамперед, у російській Арктиці – на Ямалі, де працюють «Газпром» і «Новатек» та на Таймирі, де стартує мегапроект «ВостокОйл» «Роснефти». Певна річ, таку заборону Росія ігноруватиме. Тоді ЄС, якщо він відданий справі Green Deal, необхідно впровадити додатковий антиемісійний податок на газ та нафту арктичного походження, імпортовані компаніями з країн ЄС у розмірі, який робитиме інвестиції російських і закордонних компаній в арктичний видобуток завідомо збитковими.
2. «Північний потік-2» із його 50-літнім життєвим циклом, у наведеному контексті, не тільки зайвий, а й, з урахуванням вищесказаного, — шкідливий. Будь-які переговори з Росією на тему боротьби з глобальними кліматичними змінами мають розпочинатися з вимоги припинити нарощування газовидобутку на Ямалі, розробку нафтових покладів на Таймирі та відмови від планів розробки нових родовищ вуглеводнів у Арктиці. **Проект «Північний потік-2» має бути зупинений як першочерговий захід.** Позитивним прикладом в означеному контексті є заборона адміністрацією США розробки нафтових родовищ в арктичному секторі Аляски. **Тепер потрібна американо-європейська «операція з примусу Росії до відмови від розробки арктичних родовищ вуглеводнів».**

Тепер коротко про другий важливий аспект Північного потоку 2 – корупцієгенний.

«Газпром» дуже полюбляє Швейцарію, у якій розміщено немало офісів його дочірніх компаній, які ведуть бізнес на території Європейського Союзу. Одна з особливостей швейцарського господарського законодавства полягає в тому, що воно не потребує публічної фінансової звітності. І хоча акції на пред'явника офіційно припинили свої існування у квітні поточного року, недостатня прозорість фінансової діяльності акціонерних товариств у цілому зберігається. Це є оптимальним для схем генерації та експорту «елегантної корупції». У випадку російських проектів газових потоків, кантон Цуг зручне місце для шредеризації європейського політикуму. Російський опозиціонер Гарі Каспаров дав влучну характеристику політиці Кремля: "Європі не вдалось експортувати демократію в Росію. Зате Путіну вдалось експортувати в Європу корупцію», «найбільший експорт Росії – це не газ чи нафта, а корупція».

У випадку успіху «Північного потоку-2» можна сказати, що цей експорт принесе найбільші дивіденди кремлівській клептократії та її німецьким партнерам. Акціонерна угода між учасниками проекту передбачає, що швейцарська компанія-оператор отримуватиме оплату за послуги транспортування газу з моменту його введення в експлуатацію незалежно від того чи буде в ньому газ взагалі й у розмірі еквівалентному максимальній проектній потужності в 55 млрд. куб. м/рік. Це пояснює чому будь-що «Газпром» та його партнери прагнуть добудувати бодай одну нитку й зробити формальну церемонію запуску в експлуатацію. Після цього запрацює ще один генератор пан'європейської корупції Кремля.

З цього моменту, понад \$1,4 млрд. щорічно будуть «капати» протягом 50 років на рахунок швейцарської компанії «Газпрому» й непрозоро розподілятися «потрібним людям» у Європі. Отже, не тільки газові потоки будуть спрямовуватись російсько-німецьким тандемом. Грошові також – через німецькомовний кантон Цуг у Швейцарії, де завбачливо, поруч, але поза межами ЄС, розташовані головні операційні офіси «потоків», які справно «качають гроші» незалежно від обсягів транспортування газу. Тому не потрібно дивуватися, чому такою розгалуженою в США та Європі є мережа впливів кремлівської газократії, як це було блискуче показано в роботі Катерини Смаглій та Іллі Заславського два роки тому.

Тому намір адміністрації Байдена утриматись від санкціонування компанії «Північний потік-2» виглядає як капітуляція американської демократії перед російською газократією та корупцією і матиме наслідком подальшу шредеризацію європейського політикуму. В подальшому це призведе тільки до ще більшого російсько-німецького зближення з одночасним посиленням антиамериканізму в Європі.

Уявляється необхідним ініціювання міжнародного вивчення діяльності швейцарських офісів дочірніх компаній «Газпрому».

Розв'язка наближається. В найближчі місяці вона настане. У цьому контексті уявляється, що прийшов час об'єднаними зусиллями з Києва та Варшави зі спільниками на берегах Потомаку та Шпрее стимулювати Вашингтон і Брюссель до рішучих дій, щоб зупинити назавжди „погану угоду для Європи”.